

Історична та громадянська галузь: критерії оцінювання. 5–9 класи НУШ

Галузеві критерії містять вимоги до оцінювання результатів навчання у історичній та громадянській освітній галузі учнів 5-9 класів, які здобувають освіту відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року №898.

Критерії оцінювання за освітніми галузями результатів навчання здобувачів освіти затверджені наказом Міністерства освіти і науки України №1093 від 02.08.2024.

Усі критерії оцінювання мають чотири рівні. Кожний наступний охоплює вимоги до попереднього й додає нові.

При цьому один рівень передбачає 3 бали, які в сумі дають 12 балів: початковий (1–3 бали), середній (4–6 балів), достатній (7–9 балів), високий (10–12 балів).

Також критерії містять 3 групи результатів з описом кожного бала шкали оцінювання.

Рівень	Бал	Група результатів 1. Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ
Початковий	1	<i>Учень/учениця:</i> <ul style="list-style-type: none"> сприймає і розпізнає інформацію щодо історичного часу і простору, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на прості запитання.
	2	<i>Учень/учениця:</i> <ul style="list-style-type: none"> виконує прості навчальні дії з хронологією та історичною картою за наданим зразком із допомогою вчителя.
	3	<i>Учень/учениця:</i> <ul style="list-style-type: none"> відтворює частину інформації щодо історичного часу і простору, отриману від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому/прочитаному частковій відповіді на запитання; виконує завдання/навчальні дії за наданим зразком із допомогою вчителя.
Середній	4	<i>Учень/учениця:</i> <ul style="list-style-type: none"> відтворює за зразком основну інформацію щодо історичного часу і простору отриману із запропонованих джерел; виконує завдання/навчальні дії за зразком під керівництвом учителя; надає пояснення у межах запропонованої теми.
	5	<i>Учень/учениця:</i> <ul style="list-style-type: none"> застосовує частково основну інформацію щодо історичного часу і простору, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань; знаходить у почутому/прочитаному відповіді на прості запитання; може пояснити основні поняття/явища/навчальні дії; виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом, за потреби звертаючись по допомогу; визначає причини та наслідки подій з допомогою вчителя.
	6	<i>Учень/учениця:</i> <ul style="list-style-type: none"> застосовує інформацію щодо історичного часу і простору, отриману від учителя або із запропонованих джерел для виконання навчальних завдань; пояснює основні поняття, наводить прості приклади; виконує навчальні дії з хронологією і картами різних типів за запропонованим алгоритмом самостійно.

Достатній	7	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ знаходить на карті та в документі потрібну інформацію щодо історичного часу і простору для виконання навчальних завдань; ▪ відповідає на окремі запитання за опрацьованою інформацією; ▪ перетворює один вид інформації в інший за зразком; ▪ розпізнає проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв'язання їх із допомогою вчителя; ▪ наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки; ▪ виконує репродуктивні й частково-пошукові види навчальної діяльності за запропонованим алгоритмом.
	8	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ аналізує інформацію щодо історичного часу і простору, отриману з обраних джерел; ▪ групує інформацію з різних джерел за заданою ознакою; ▪ вирізняє проблемні ситуації та розв'язує їх відомими способами з опосередкованою допомогою вчителя; ▪ виконує окремі пошукові, дослідницькі та/або творчі навчальні дії, зіставляє, порівнює та пояснює опрацьовану інформацію, відповідає на запитання і ставить запитання щодо неї; ▪ перетворює один вид інформації в інший; ▪ наводить певні аргументи.
	9	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ аналізує інформацію щодо історичного часу і простору, отриману з різних джерел; ▪ вирізняє проблемні ситуації; ▪ добирає прийнятний із запропонованих спосіб для її унаочнення й візуалізації; ▪ наводить аргументи та доречні приклади щодо висловленої думки; ▪ виконує пошукові (дослідницькі) та творчі завдання за допомогою різних джерел; ▪ розв'язує проблемні ситуації засвоєними раніше способами, пропонує нові способи розв'язання з опосередкованою допомогою вчителя.
Високий	10	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ виокремлює й аналізує сутнісну інформацію щодо історичного часу і простору, отриману із різних самостійно вибраних джерел; ▪ застосовує здобуті знання й практичні вміння в різних навчальних ситуаціях; ▪ здійснює різні види діяльності, пропонує кілька способів розв'язання проблемної ситуації самостійно, у парі або групі.
	11	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ узагальнює інформацію щодо історичного часу і простору, отриману з різних джерел, оцінює її за визначеними критеріями; ▪ знаходить інформацію й аналізує її; ▪ висловлює власну позицію, аргументує її, робить висновки; ▪ виявляє причиново-наслідкові зв'язки між історичними та суспільно значущими подіями, явищами, процесами та визначає взаємопов'язані та взаємозалежні події, явища, процеси в житті суспільства; ▪ застосовує здобуті знання й практичні вміння в нестандартних ситуаціях; ▪ здійснює різні види діяльності, аналізує власні навчальні дії самостійно, у парі або групі.

	12	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> застосовує здобуті знання й практичні вміння щодо історичного часу і простору, усвідомлює ризики і прогнозує наслідки; здійснює різні види діяльності самостійно, в парі або групі; аналізує власні навчальні дії, планує свій подальший навчальний поступ; розкриває взаємозв'язки та тяглість суспільного розвитку.
Рівень	Бал	Група результатів 2. Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту.
Початковий	1	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> сприймає і розпізнає інформацію історичного/суспільствознавчого змісту, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на прості запитання за змістом почутого/прочитаного.
	2	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> відтворює значну частину інформації історичного/суспільствознавчого змісту, отриману від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому/прочитаному часткові відповіді на прості запитання; використовує прості однотипні фрази.
	3	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> відтворює частину історичної/суспільствознавчої інформації, отриманої від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому/прочитаному часткові відповіді на запитання різного типу; висловлює свої думки простими фразами/реченнями.
Середній	4	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> відтворює за зразком основну історичну/суспільствознавчу інформацію, отриману із запропонованих джерел; висловлює свої думки, використовуючи отриману інформацію; пояснює окремі поняття/терміни; використовує прості фрази/речення.
	5	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> застосовує частково основну історичну/суспільствознавчу інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел для виконання навчальних завдань; знаходить у почутому/прочитаному відповіді на прості запитання; пояснює основні поняття, називає історичні/суспільні явища і процеси.
	6	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> застосовує історичну/суспільствознавчу інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел для виконання навчальних завдань; розуміє і пояснює основні поняття, явища і процеси та ілюструє простими прикладами, пояснює навчальні дії з інформацією.
Достатній	7	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> знаходить у запропонованих історичних/суспільствознавчих джерелах потрібну інформацію для виконання навчальних завдань; відповідає на окремі запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший за зразком; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки.
	8	<p><i>Учень/учениця:</i></p>

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ аналізує історичну/суспільствознавчу інформацію, отриману з обраних джерел, групує її за заданою ознакою; ▪ вирізняє проблемні ситуації в минулому й сьогодні в різних видах джерел; ▪ перетворює один вид інформації в інший; ▪ наводить певні аргументи, приклади на підтвердження висловленої думки/позиції; виконує окремі пошукові, дослідницькі та/або творчі навчальні дії, розв'язує проблемні ситуації за алгоритмом, відомими/запропонованими способами.
	9	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ аналізує історичну/суспільствознавчу інформацію, отриману з різних джерел; ▪ вирізняє проблемні ситуації в минулому й сьогодні, добирає прийнятний із запропонованих способів для їх унаочнення й візуалізації; ▪ розв'язує проблемні ситуації історичного/суспільного змісту засвоєними раніше способами, пропонує нові способи розв'язання з опосередкованою допомогою вчителя; ▪ наводить аргументи та доречні приклади щодо висловленої думки/позиції; ▪ виконує пошукові (дослідницькі) та творчі завдання.
Високий	10	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ виокремлює й аналізує сутнісну історичну/суспільствознавчу інформацію, отриману із різних самостійно вибраних джерел; ▪ оцінює її за заданими критеріями; ▪ встановлює логічні зв'язки між історичними/суспільними подіями, явищами, процесами; ▪ за самостійно визначеними критеріями вирізняє проблемні ситуації в минулому й сьогодні, пропонує кілька способів їх розв'язання; ▪ застосовує здобуті знання й практичні вміння в різних навчальних ситуаціях.
	11	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ знаходить й аналізує сутнісну історичну/суспільствознавчу, отриману із різних джерел; ▪ формулює виявлені проблеми в минулому й сьогодні, оцінює історичну/суспільну інформацію за самостійно обраними критеріями; ▪ характеризує логічні зв'язки між подіями, явищами, процесами; ▪ застосовує здобуті знання й практичні вміння в навчальних стандартних і нестандартних ситуаціях.
	12	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ відбирає й аналізує сутнісну історичну/суспільствознавчу інформацію, отриману із різних самостійно вибраних джерел; ▪ формулює й зіставляє виявлені проблеми в минулому й сьогодні, оцінює інформацію за самостійно обраними алгоритмом/критеріями; ▪ встановлює причиново-наслідковий зв'язок між історичними/суспільними подіями, явищами, процесами; ▪ застосовує здобуті знання й практичні вміння, усвідомлює ризики і прогнозує наслідки.
Рівень	Бал	<p>Група результатів 3. Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію.</p>
Початковий	1	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ передає інформацію, намагається висловлювати свої думки, використовуючи короткі однотипні фрази;

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ відповідає на прості запитання щодо України та спільноти, у якій живе.
	2	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ комунікує з іншими за потреби, використовує прості однотипні фрази; ▪ переповідає певні відомості щодо України та спільноти, у якій живе.
	3	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ спілкується з іншими у випадку, якщо вони ініціюють комунікацію; ▪ відтворює відомості про Україну та спільноту, у якій живе; ▪ епізодично бере участь у груповій взаємодії, окремих колективних заходах за пропозицією вчителя.
Середній	4	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ підтримує спілкування в межах запропонованої теми; ▪ відтворює інформацію про Україну та спільноти, в яких живе, за зразком; ▪ долучається до роботи в групі, виконує призначені обов'язки, бере участь в окремих колективних заходах за пропозицією вчителя.
	5	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ спілкується з іншими за власної ініціативи; ▪ характеризує свою приналежність до України та спільноти, у яких живе; ▪ виконує завдання в групі відповідно до своєї ролі, бере участь в окремих колективних заходах, проєктах за пропозицією інших.
	6	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ долучається до обговорення змодельованих ситуацій та/або суспільно значущих проблем; ▪ характеризує свою приналежність до України та спільноти, у яких живе; ▪ виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків та своєї ролі, розпізнає проблемні ситуації та висловлює припущення щодо розв'язання їх з допомогою вчителя, бере участь в колективних заходах, проєктах.
Достатній	7	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ конструктивно обговорює змодельовані ситуації та/або суспільно значущі проблеми; ▪ розпізнає проблемні ситуації в спільноті, у якій живе, класі, школі, висловлює окремі пропозиції щодо способів розв'язання суспільно значущих проблем, спираючись на ідеї інших; ▪ конструктивно співпрацює в групі, виконуючи різні ролі, висловлює окремі ідеї щодо проєктів і заходів у школі, класі з опосередкованою допомогою вчителя.
	8	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ конструктивно обговорює змодельовані ситуації та/або суспільно значущі проблеми, надає підтримку іншим через поставлені запитання; ▪ комунікує з приводу вирішення проблемних ситуацій у різних спільнотах, висловлює пропозиції щодо способів їх розв'язання; ▪ висловлює ідеї щодо проєктів і заходів у школі, класі з опосередкованою допомогою інших осіб; ▪ активно співпрацює з іншими, при їх реалізації.
	9	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ініціює спілкування щодо змодельованої ситуації та/або суспільно значущої проблеми, надає інформацію і наводить аргументи;

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ описує проблемні ситуації у різних спільнотах засвоєними раніше способами, пропонує нові способи розв'язання з опосередкованою допомогою інших; ▪ активно співпрацює в групі, визначає свої завдання, висловлює окремі ідеї для заходів і проєктів.
Високий	10	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ розвиває ідеї/думки учасників спілкування щодо змодельованої ситуації та/або суспільно значущої проблеми, розглядаючи різні сторони проблеми, підтримує інших та залучає їх до взаємодії; ▪ висловлює нові ідеї/пропозиції щодо способів розв'язання суспільно значущих проблем; ▪ виконує/бере на себе різні ролі під час групової взаємодії та реалізації проєктів; ▪ пропонує ідеї для проєктів і заходів.
	11	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ моделює ситуації та/або пропонує суспільно значущі теми для обговорення, виступає посередником у спілкуванні; ▪ ініціює пропозиції, пропонує варіанти для розв'язання суспільно значущих проблем; ▪ ініціює співпрацю та залучає інших до реалізації заходів та проєктів.
	12	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ модерує обговорення суспільно значущих тем; ▪ пропонує альтернативні варіанти для розв'язання суспільно значущих проблем, оцінює їх; ініціює, планує та організує співпрацю, залучає інших до реалізації заходів та проєктів, оцінює результати.